

Dansk Fjernvarmes input til NEKST

Fjernvarmens Hus
Merkurvej 7
DK-6000 Kolding
Tlf. +45 7630 8000
mail@danskfjernvarme.dk
www.danskfjernvarme.dk
cvr dk 55 83 10 17

Indledning

Dansk Fjernvarme finder det positivt, at der er nedsat en National Energikrisestab, der skal have fokus på at fremskynde udfasningen af gas i opvarmning i Danmark. NEKST'en kan give et vigtigt bidrag til at rydde barrierer af vejen og ikke mindst sætte fokus på de nødvendige grundlæggende vilkår, der skal være på plads for at fastholde og accelerere det momentum, der er opnået i udfasningen af naturgas i opvarmningen.

8. juni 2023
Side 1/9

Dansk Fjernvarme bidrager gerne med nye øjne og nye idéer, så vi sammen kan nedbryde barrierer, der kan sikre handling og implementering, og vi håber, at NEKST får mandat til at gøre en reel forskel i den grønne omstilling. For vores område handler det om fjernvarmeselskabernes muligheder og rammevilkår til at indfri fjernvarmeambitioner i de kommunale varmeplaner og det dertilhørende potentiale for udrulning af fjernvarme.

Status for udrulningen af fjernvarme er, at der i 2021 og 2022 samlet set blev indsendt projektforslag for konverteringer af ca. 100.000 husstande. I 1 kvartal 2023 er der indsendt projektforslag for konverteringer af yderligere 21.000 husstande. Tal fra en medlemsundersøgelse fra Dansk Fjernvarme viser, at der i 2022 blev konverteret et meget stort antal husstande fra gas til fjernvarme. Endelige tal for dette forventes fra Danmarks statistik den 13. juni 2023. Det er vores forventning, at der i 2023 både vil blive konverteret og indsendt nye projektforslag for konvertering af et yderligere stort antal husstande.

Selvom pipelinen af konverteringer p.t. er meget stor, er situationen udfordret af flere årsager. For det første er omkostningerne til bygge- og anlægsarbejder steget voldsomt. Finansieringsomkostningerne er tilsvarende steget markant. Som en konsekvens heraf er den nødvendige tilslutningsprocent til konverteringsprojekterne steget.

For det andet er fjernvarmepuljen pr. 22. maj 2023 overansøgt for 58 mio. kr., og der er usikkerhed om, hvorvidt der tilføres flere midler til fjernvarmepuljen. Det er Dansk Fjernvarmes klare forventning, at dette vil føre til en opbremsning af mange projektforslag om konverteringer, der ellers er klar til blive indsendt til kommunerne eller allerede er i gang med godkendelsesprocessen i kommunerne.

For det tredje har den manglende udmelding om afviklingsdato for naturgassen den konsekvens, at et stigende antal forbrugere forventer at fortsætte med anvende (bio)gas i en længere periode fremover. Dette problem er vokset i takt med, at naturgasprisen stort set er faldet tilbage til sit niveau fra før krisen og udgør p.t. et af de største udfordringer ift. at opnå den fornødne tilslutning i konverteringsprojekter.

Samlet set er status, at markedsudviklingen udfordrer fjernvarmeselskabernes muligheder for at udmønte de kommunale varmeplaner. De udfordringer kan NEKST være behjælpelige med at afbøde ved at tage fat i nedenstående input, som vi ser som oplagte opgaver NEKST hurtigt kan gå i gang med.

Det er efter Dansk Fjernvarmes opfattelse afgørende, at der bliver taget stilling til en række tiltag, der vil have en reel effekt på dels at billiggøre udrulningen af fjernvarme, dels fremskynde udrulningen.

Nedenfor kommer Dansk Fjernvarme med anbefalinger på 11 konkrete områder, der alle markant kan bidrage til at sænke omkostningerne og bureaukratiet ifm. udrulning af fjernvarme, hvilket vil bidrage til at få tilslutningsprocenten og dermed hastigheden i udfasningen af naturgassen op. Dansk Fjernvarme ser det som nødvendigt, at en række af disse forslag gennemføres hvis det skal være realistisk at komme i mål med de politiske udmeldte ambitioner om udfasning af gas inden 2028

Dansk Fjernvarmes input til de tre spor:

Spor 1. Projekter på plads i 2023

NEKST skal kortlægge geografiske områder med udfordringer og igangsætte initiativer, som målbart skal forkorte udarbejdelse og godkendelse af fjernvarmeprojekter. (2Q)

NEKST bør gennemgå de kommunale varmeplaners udpegning af potentiale for fjernvarme i Plandata.dk og identificere de geografiske områder, hvor der ikke er udarbejdet projektforslag. Kommuner med områder udpeget som potentiale for fjernvarme bør bedes om en status for projektforslag inden udgangen Q3 2023.

NEKST skal sende det tydelige signal, at den kommunale administrative myndighedsbehandling af projektforslag maksimalt bør tage 3 måneder, hvis ikke der er særlige omstændigheder, der forhindrer effektiv sagsbehandling.

Spor 2. Effektiv udrulning af fjernvarme

NEKST skal kortlægge udfordringer og løsninger. Det er ambitionen, at indsatser skal effektivisere og forkorte udrulningen af fjernvarmeprojekter målbart, hvor det er samfundsøkonomisk bæredygtigt. (3Q)

Det er vores vurdering, at det først og fremmest er markedsmekanismer, der på nuværende tidspunkt hindrer for effektiv udrulning af fjernvarme. Trods dette har vi nogle bud på, hvordan man på andre parametre kan understøtte de mange fjernvarmeprojekter, der er godkendt, og som er afhængig af tilstrækkelig høj tilslutning.

Vores input skal understøtte et godt økonomisk fundament for etablering af den kollektive forsyning med et forsvarligt og langsigtet rentabelt økonomisk perspektiv.

Konkrete input:

1. **Indfør et ”Automatisk farvel og tak” til gas i rumopvarmning.**

Dansk Fjernvarme foreslår en ny metode, der kan understøtte en accelereret udfasning af naturgas til rumopvarmning. En ny ”*automatisk farvel og tak*” ordning, hvor EVIDA får retten til, med et rimeligt varsel, at afvikle naturgasforsyningen til individuelle husstande i et område, hvor der få kunder tilbage. På den måde bliver man som naturgaskunde i nye fjernvarmeområder ”beslutningspligtig” for, hvordan man vil komme af med naturgasfyret. Hvis man siger nej tak til fjernvarme, skal man i gang med at finde individuel alternativ, inden en årrække, da der er udmeldt lukkedato for gasnettet.

Ved indførelse af ”*Automatisk farvel og tak*” bør kommunerne få opgaven med at udføre lokal varmeplanlægning for lukning af gasnettet i tæt samarbejde med Evida. Med fokus på områder med godkendte projektforslag for fjernvarme og med hensyn til strukturen i det lokale gasnet og med hensyn til eksisterende erhvervs-kunder og tilbageværende kunder.

Planlægningen skal leveres inden udgangen af 2024 og resultatet af planlægningen indberettes til Plandata med estimeret tidsplaner for lukning. De dele af gasnettet, der ligger indenfor nuværende eller kommende fjernvarmeområder, skal der planlægges først for. Ved kontrolleret nedlukning af gasnettet vil nettatarifferne som udgangspunkt holdes i ro for de resterende gaskunder udenfor fjernvarmeområder.

Udover at en planlagt udfasning af naturgassen til boligopvarmningen vil styrke kommunernes og fjernvarmeselskabernes planlægning, så vil udfasningen også gøre den praktiske udrulning af fjernvarme mere enkelt og sikker - der bliver helt enkelt mere plads til fjernvarmeledningerne, når der ikke skal holdes respektafstand til gasledningerne.

NEKST bør arbejde for at:

- Energistyrelsen arbejder aktivt for at ophæve eventuelle EU forbrugerforpligtigelser gasselskabet er underlagt.
- Der igangsættes et arbejde for rammerne af en kommunal planlægning for trinvis og lokalt planlagt udfasning af gasforsyningen i kommunen med fokus fjernvarmeområder.

2. **Fjernvarmepuljen**

Fjernvarmepuljen blev etableret for at få bedre økonomi i fjernvarmeselskaber og for at accelerere udfasning af naturgas. Fjernvarmepuljen har vist sig særdeles effektiv til at sætte gang i gaskonverteringerne og bidrage til at langtidsholdbare projekter, som ellers ikke vil blive gennemført pga. midlertidigt høje priser på arbejdskraft og materialer, bliver gennemført og til at indfri den politiske ambition om at udfase naturgassen.

Der er et akut behov for, at Fjernvarmepuljen tilføres midler så de konverteringsprojekter, der er planlagt og godkendt, kan igangsættes. Det er desuden ønsket, at ansøgningsprocessen og sagsbehandlingstiden til Fjernvarmepuljen bliver gjort væsentlig smidigere end hidtidig.

- NEKST bør endelig fastslå, at tilstrækkelige midler til Fjernvarmepuljen vil afbøde de økonomiske konsekvenser for prisinflationen på fjernvarme-etablering.
- NEKST bør bede Energistyrelsen om en forenkling af krav for at ansøge og modtage støtte fra Fjernvarmepuljen.

3. Afskrivninger

Det fremgår af klimaaftalen for grøn strøm og varme af 25. juni 2022, at der skal gennemføres forskellige justeringer i fjernvarmeselskabernes regnskabsregler for at sikre bedre vilkår for investeringer i, og for udrulning af grøn fjernvarme.

Det fremgår bl.a. helt konkret, at der skal være mulighed for længere afskrivningsperioder og bedre muligheder for at finansiere investeringer i udrulning af fjernvarme og grøn omstilling.

Samtidigt med forlængelse af afskrivninger skal der ske en forlængelse af finansieringen, så der er samtidighed i afskrivninger og finansiering for at sikre samme kredit rangering som tidligere og uændrede udgifter til finansieringen.

Samlet set burde det kunne anses som økonomisk forsvarligt at forlænge afskrivningsperioder og lån op til 45 år, svarende til den tekniske levetid, ved etablering af transmissions og distributionsnet/store ledninger og gadeledninger mellem fjernvarmesystemer.

Dette tiltag vil bringe bedre overensstemmelse mellem aktivernes tekniske og økonomiske levetid og bidrage til at sænke prisen, som kunderne skal forholde sig til på tilslutningstidspunktet og dermed øge tilslutningsprocenten. Tiltaget kræver ikke støtte fra staten og bør være helt uproblematisk. Tiltaget vil have omgående virkning.

NEKST bør foreslå, at udmøntningen af disse ændringer fremrykkes og gennemføres omgående.

Mere konkret:

- Afskrivningsperioden for investeringer skal afspejle investeringernes forventede levetid og dermed mulighed for længere afskrivningsperiode.
- Selskaberne gives mulighed for, at underdækning og overdækning udlignes over en længere periode end i dag.

4. Overskudsvarme

Fremskyndelse af konverteringer kræver, at den samlede fjernvarmepris er attraktiv. Denne pris er afhængig af både distributions og produktionsomkostninger. På produktionssiden er der i Danmark et stort uudnyttet varmepotentiale i overskudsvarme, som vi i dag kun udnytter 13 % af. Beregninger viser, at i 2045 vil overskudsvarme potentialet, især grundet de kommende Power to X anlæg, svare til ca. hele det danske fjernvarmeforbrug, anno 2022.

Det nye VE-prisloft på overskudsvarme modarbejder midlertidig direkte potentialet, da prisloftet dækker både den overskudsvarme der købes og alle andre omkostninger til anlæg, transmission, løft med varmepumpe, distribution, administration, m.m. Dette sænker reelt VE-prisloftet til et niveau, der er langt under de faktiske omkostninger hvilket stopper en stor del af de eksisterende og planlagte overskudsvarmeaftaler. Endvidere er prisloftet baseret på en beregning, hvor halvdelen af varmen produceres på biomasse. Dermed understøtter prisloftet, at naturgas erstattes med biomasse i stedet for overskudsvarme, hvilket er uhenigtsmæssigt. Endelige bemærkes det, at en varmepumpe, der også producerer køl, ikke kan finansieres med kommunegaranti.

NEKST bør arbejde på at:

- Afskaffe VE-prisloftet på overskudsvarme.
- Subsidært at prisloftet beregnes uden biomasseelement.
- Gør det muligt at finansiere varmepumpeanlæg til køl og varmeproduktion med kommunegaranti.
- Prisen på overskudsvarme skal alene fastsættes ud fra substitutionsprincippet, hvilket betyder, at det skal være konkurrencedygtigt med prisen på fjernvarmeselskabets øvrige varmeproduktion.

5. Finansieringsomkostninger (rente og garantiprovision)

Der skal i de kommende år investeres meget betydelige milliardbeløb i udrulning af distributionsnet og ny produktionskapacitet i fjernvarmesektoren. Finansieringsomkostningerne spiller en afgørende rolle for den samlede økonomi i konverteringsprojekterne, og de p.t. høje renter og betaling af garantiprovision udgør en væsentlig del af den samlede pris som kunder, der skal konvertere til fjernvarme, står over for.

For så vidt angår de nuværende høje renter kunne staten midlertidigt lade fjernvarmeselskaber låne til den samme fordelagtige rente som en række statslige selskaber, herunder primært infrastrukturselskaber, kan låne til¹. Foreløbige

¹ https://www.nationalbanken.dk/da/statsgaeld/statens_gaeld/Sider/Statslige-l%C3%A5negarantier-og-gendl%C3%A5n.aspx

beregninger fra Dansk Fjernvarme viser, at rentestigningen fra 2020 til d.d. alene øger den årlige betaling for fjernvarme med 3.500 kr.

Side 6/9

Vedrørende garantiprovisioner gælder det, at Kommunerne skal følge særskilte danske regler og derefter opkræve garantiprovisioner for at stille lånegarantier for selskabernes lån i Kommunekredit. Det kunne overvejes at fjerne disse danske regler, da kommunerne ikke efter EU's statsstøtteregler er forpligtede til at opkræve garantiprovisioner. Såfremt man fortsætter med at opkræve provisioner efter de danske regler, bør det ske ud fra realistiske vurderinger af risikoen ved at stille garantierne. I dag ses der generelt meget høje provisioner, der ikke står mål med risikoen ved garantistillelsen.

De brugerøkonomiske konsekvenser af en høj garantiprovision vil betyde øgede udgifter for kommunens borgere, der skifter til fjernvarme, hvilket sænker incitamentet til at skifte. I en gennemsnitsbetragtning vil det betyde, at en investering i ledningsnet til ca. 200 husstande med en investering på 40 mio. med en garantiprovision på eks. 2 %, at fjernvarmekunden skal betale ca. 1.500 kr. mere om året på varmeregningen eller ca. 30.000 kr. - over projektperioden. Generelt bør en høj garantiprovision betragtes som en ekstra kommuneskat fjernvarmebrugeren betaler til kommunekassen.

NEKST bør foreslå at:

- Revurdere de danske regler om at der skal ske garantistillelse efter kommunalfuldmagtsreglerne og alene følge EU's statsstøtteregler
- Kommuner skal fastsætte realistiske garantiprovisioner efter individuelle vurderinger i forbindelse med projekter om udrulning af fjernvarme

6. Forsyning over kommunegrænsen.

Flere kommunale fjernvarmeselskaber bliver løbende opfordret af kommuner og borgerforeninger til også at etablere fjernvarme udenfor kommunegrænsen. Der er således et samfundsmæssigt ønske om, at kommunalt ejede selskaber kan etablere og drive fjernvarmenet i andre kommuner.

Derfor bør der arbejdes for, at det bliver muligt for de kommunale fjernvarmeselskaber i én kommune at etablere fjernvarme i andre kommuner. Hvis kommunale selskaber skal kunne etablere fjernvarme i andre kommuner, uden at de er fysisk forbundne, kræver det en ændring i den nuværende tekst i Varmeforsyningsloven, Kapitel 1a Stk. 2;

"En kommune kan varetage virksomhed omfattet af stk. 1 med henblik på varmeforsyning i andre kommuner, hvis udvidelsen af kommunens forsyningsområde er sket som følge af gennemførelse af et projekt godkendt efter § 4 eller som følge

af overtagelse af en virksomhed og der er fysisk forbindelse mellem varmedistributionsnettene i og uden for kommunen.”

Side 7/9

Hvor sidste del af lovsætningen bør udtages;

”og der er fysisk forbindelse mellem varmedistributionsnettene i og uden for kommunen”.

NEKST bør foreslå, at

- Energistyrelsen udarbejder forslag til lovændring af Varmeforsyningsloven med mulighed for en hastebehandling

7. Jordarbejder

I forbindelse med etablering af fjernvarmerør i vejtracé graves jorden op og transporteres væk til jorddepoter på marker i landdistrikterne. Afstanden og prisen der opkræves for at modtage jord er bekostelig, og transporten har miljømæssige gener. Efterfølgende modtages grus fra grusgrave, der nedlægges omkring fjernvarmerørene. Grus er også en eftertragtet ressource i byggeriet, og der er udsigt til mangel på nye grusområder.

Jorden der lægges omkring fjernvarmerørene skal have en vis stabilitet, men forskning viser, at det er muligt at opblende opgravet jord med grus for at nedsætte transport og behov for grus. Det kræver, at kommunen udpeger egnede arealer til anvendelse af jorddepot samt mulighed for at etablere et midlertidigt jordforbedringsanlæg, der blander grus ind i opgravet jord. Jordarbejdet er bekosteligt og kan fylde op til 10 % af de samlede investeringsomkostninger i konvertering fra gas til fjernvarme.

NEKST bør undersøge barrierer for:

- Etablering af midlertidige jordbehandlingsanlæg i Jordhåndteringsbekendtgørelsen og Miljølovgivningen.
- Jordhåndtering over kommunegrænser

8. Kompensation til naturgasselskabet

Siden 2013 har fjernvarmeselskaberne betalt et kompensationsgebyr til gasselskabet Evida, ud fra en beregning af den samlede tilbageværende gæld i gasnettet i 2011. Samme udgangspunkt for kompensationsbeløbets størrelse sker i 2023. Gælden i gasnettet vurderes fra Evida at være fuldt afdraget i 2023, og med det nuværende ønske om accelereret udfasning af naturgas til rumopvarmning bør kompensationsbetalingen ophøre.

Kompensationen udfordrer økonomien i fjernvarmeprojekterne og er konkurrenceforvridende, da alternativet til fjernvarme, varmepumper, ikke skal betale

kompensation. Det giver de individuelle varmepumper en økonomisk fordel i forhold til fjernvarmen, i selskabs- og brugerøkonomi, og samfundsøkonomi i projektforslag. Da reglerne omkring kompensation blev indført i Projektbekendtgørelsen i 2013, spillede individuelle varmepumper ikke den samme rolle i varmeforsyningen, som den gør i dag.

NEKST bør arbejde på at:

- Kompensationsbetaling fra fjernvarmeselskaberne til naturgasselskabet ophører hurtigst muligt.

9. Arbejdskraft og andre infrastrukturprojekter

Siden Coronakrisen stoppede er manglen på arbejdskraft steget markant, bygge og anlægsbranchen har fyldte ordrebøger, der først og fremmest ligger i nybyg og anlægsopgaver fra kommuner og stat. Trods krigen i Ukraine er der ikke tegn på at markedet for bygge og anlægsbranchen stilner af, uden at der tages aktivt stilling til muligheden for at udskyde kommunale eller statslige infrastrukturprojekter.

NEKST bør få udarbejdet materiale og fagligt grundlag for en statslig "Grøn prioritering mellem kritisk infrastrukturprojekter", en metode for samfundsøkonomiske perspektiver og konsekvenser ved at rangere og fordele de nationale infrastrukturprojekter, heri også indfrielse af de kommunale varmeplaner, udpegning af potentiale for fjernvarme. Hvor metoden har til formål at fremme de nationale infrastrukturprojekter der bidrager til klimamålsætningerne i klimaloven og udskydes projekter, der ikke bidrager.

Dertil en analyse af markedsreaktioner ved at udskyde udpegede store nationale infrastrukturprojekter og derved lettelse af ordrebøgerne. Hvis markedspriserne stagnerer eller falder, vil det vil lette presset på investeringsomkostninger for etablering af kritisk forsyningsinfrastruktur som fjernvarme.

10. Udrulning af fjernvarme udskydes til 2030.

Den nationale målsætning om at fjernvarmen skal være fuldt udrullet i 2028, jf. Danmark kan mere II, bør genovervejes. Markedet indenfor fjernvarmeetablering er rødglødende, og med målet om 2028 er alle fjernvarmeprojekter presset til at lave udbud, der sætter slutdato for etableringen til 2028. Hvis det udmeldes, at fjernvarmen får 2 år mere til at udrulning vil det lette udbuds og tilbudspriserne og afbøde de voldsomme prisstigninger, der opleves i dag.

NEKST bør foreslå at:

- Udskyde "fristen" for udrulning af fjernvarme fra 2028 til 2030.

11. Accelereret udvikling af nye teknologier:

Dansk Fjernvarme har identificeret, at der bliver mangel på smede, og vil derfor opfordre til, at der udvikles teknologiske løsninger, der kan reducere behovet for smede. Kvaliteten af arbejdet er altafgørende for fjernvarmesystemernes levetid.

Levetiden på fjernvarmesystemer er langt over 30 år, men det er altafgørende for levetiden, at samlingerne bliver udført med høj præcision, hvilket stiller store krav til svejsearbejdet og muffearbejdet. Nye teknologiske løsninger kan reducere behovet for smede, bl.a. preskoblinger til stålrør, fiberrør af plast, og svejseroboter.

..

NEKST bør foreslår, at:

- Der afsættes midler til at undersøge kvaliteten af nye teknologiske løsninger, og om løsningen kan erstatte traditionelle svejse løsninger, der designmæssigt sikrer en levetid på 30 – 50 år, jf. de gældende normer for området

Spør 3. Grønne individuelle og fælles varmeløsninger

NEKST skal kortlægge udfordringer og løsninger. Det er ambitionen, at indsatsen skal forkorte etableringstiden af individuelle og fælles lokale varmeløsninger målbart. (3Q)

Dansk Fjernvarme er usikre på definitionen og antagelserne i spør 3 om fælles lokale varmforsyninger, der hvor der ikke kommer fjernvarme. Konkret er det uklart hvornår en fælles varmforsyning defineres som "ikke fjernvarme" - og hvorfor det kan betale sig at etablere fælles varmforsyning, hvis ikke det er rentabelt med traditionelt fjernvarme.

Uanset om der er tale om fjernvarme eller fælles varmeløsninger, er udfordringen at etablering af lokale fælles varmeløsninger kræver professionelle aktører. De fleste er på nuværende tidspunkt optaget af udrulning af fjernvarme i forlængelse af eksisterende fjernvarmesystemer. Det er et problem, hvis fælles varmeløsninger etableres på et usikkert grundlag. Det er vores vurdering, at etablering, af både nyt distributionsnet og fjernvarme-produktion, kræver den rette faglige viden og kompetencer uanset, om der er tale om fjernvarme eller fælles varmforsyning.

Vi vurderer, at der ikke bør tages hastebeslutninger ved etablering af fælles varmeløsninger, og at der for spør 3 om fælles varmeløsninger, alene er brug for kvalificering af beslutningsgrundlag, og at dette kan afhjælpes ved, at Energistyrelsen tager stilling til rammesætningen af etablering af fælles varmforsyning – eller såkaldt "ikke fjernvarme".

Grønne individuelle varmeløsninger

Vi antager, at der her er tale om individuelle varmepumper, og vil hertil anbefale, at der tages initiativ til at forøge støtten til individuelle varmepumper i landdistriktsområder, udenfor byzoner og udenfor kollektiv forsyning. Dette for at målrette og yderligere understøtte den grønne omstilling hos de enkeltstående ejendomme ude i de danske landdistrikter.